

3. Myšlení jako proces spojitosti dat vědomí

Vzhledem ke spojitosti procesu vědomí s myšlenkovým procesem se ve formující působnosti vědomí vytváří zvláštní typy. Každý jev vědomí v těchto typech získává svůj konkrétní obsah a výraz.

Kdyby se nějaký dojem, dejme tomu dojem modré barvy, vyskytl jen poprvé, pak by byl samozřejmě ve vědomí stanoven, jen by ovšem neměl konkrétní obsah, takže by nebyl stanoven jako dojem modré barvy, ale jako neurčitý zrakový dojem.

Obsah každého psychického jevu je určován jen v jeho opakování. To znamená, že každý jev vědomí, který je ve svém *vzniku* nezávislý na jakémkoli jiném jeho jevu, však ve svém *obsahu* vyjadřuje více či méně významné množství předcházejících jevů shodného formování. Všechny jevy vědomí sebou tedy celkově vytvářejí obrovský souhrn skupin, které jsou uvnitř sebe shodné.

Z toho plyne, že žádné jednotlivé jevy vědomí ve vlastním smyslu neexistují. V svých samotných formováních se (tyto jevy) spojují skrze vztahy shodnosti s určitými skupinami uplynulých jevů. Tedy jinými slovy, přímo se formují podle celkového typu určitého druhu a obsahu. Právě takto je třeba si vyložit známé psychologické nauky, podle nichž je každý jev vědomí v samotném procesu svého uvědomování závazně určován ve dvou ohledech: jednak jako shodný s jedněmi a pak jako odlišný od jiných jevů.

Akt rozlišení skutečně vstupuje do samotného procesu uvědomování, a jak jsem poznamenal už dříve, tvoří samu podstatu tohoto procesu. Jde jen o to, že neprobíhá ve vztahu daného jevu k *mnoha* s ním neshodným jevům, ale probíhá výlučně pouze ve vztahu daného jevu k jevům, které jej časově bezprostředně předcházely.

Akt stanovení shodnosti do samotného procesu uvědomování ovšem vůbec nevstupuje, ale je do něj zaváděn myšlením. To proto, že je jen aktem poznávání probíhajícím v aktuálním jevu vědomí před jeho uplynulými jevy. Daný jev se přece nemůže připojit ke shodné skupině jevů, protože tyto jevy v žádné rozumové schránce shromážděny nejsou. To znamená, že je může vyjadřovat jen v sobě samém. Stanovení shodnosti v samotném procesu uvědomování proto není nic jiného než jen formování jevu podle konkrétního typu nebo s konkrétním obsahem.

Z hlediska toho, že tento typ reálně neexistuje, ale že se pokaždé teprve jen realizuje, musí být každá jeho aktuální realizace nutně živý jev. Proto musí být také jednotlivý jev. Jednotlivý jev je ovšem jen během jednoho momentu svého živého stavu.

Kvůli tomu, aby si (tento jev) zachoval svou individualitu také v následujících shodných formováních vědomí a aby se mohl objevit např. jako *právě tento* dojem modré barvy, je nutná zvláštní složitá práce mysli v určování daného dojmu skrze zvláštní podmínky a jeho vztahy. To proto, že (tento jev) se sám o sobě a podle svého obsahu může vyjadřovat jen v následujících formováních vědomí, nevzniká ale vedle nich. Každý duševní jev se proto může znovu určit ve vědomí jako *právě tento* jev pouze v tom případě, tvoří-li jeho obsah jeden z mnoha (přínejméně dvou) elementů složitěho myšlenkového produktu, jenž tvoří aktuální obsah vědomí.

Například konkrétní dojem modré barvy se může ve vědomí znovu objevit jen (společně) s představou konkrétního předmětu, který má takovou barvu. Nebo se může vědomí konkrétního pocitu spokojenosti znovu zformovat jen spolu s vědomím těch podmínek, v nichž se tento pocit (kdysi) vyjadřoval jako živý stav.

Základ pro opakování vědomí se bude v těchto případech vyjadřovat shodností jakýchkoli elementů myšlenkového produktu s aktuálním obsahem vědomí.

Ovšem sám fakt opakování čili právě ta okolnost, že se myšlenkové produkty svými shodnými aspekty v aktuálních stavech vědomí prostě jen nevyjadřují, ale že vznikají vedle nich, bude určován rozdílem jakýchkoli elementů s jejich aktuálními danostmi.

To znamená, že jak při bezpodmínečné shodnosti, tak také při bezpodmínečné odlišnosti v obsahu aktů vědomí není jejich opakování stejným způsobem možné. Toto opakování totiž nutně vyžaduje spojení shodného a odlišného. Takové spojení je ale možné jen v *komplexech dat* vědomí, kdy se jeho proces, který stanoví pouze rozdíly, spojuje s myšlenkovým procesem, který je zaměřen na vybudování spojitostí.

Právě tento přístup vysvětluje přirozenou korelaci procesů vědomí a myšlení. Tak jako vědomí vytváří elementy psychické skutečnosti, tak také myšlení vytváří spojitosti těchto elementů a svou tvorbou formuje chaos jevů vědomí do rozumné skutečnosti.